

Per la renovació de l'ensenyament del dret a Espanya

El 2011, Alemanya, el país més ric d'Europa, compta amb 44 facultats de dret¹; Itàlia, el més bell, amb 58², i França, el més influent en el nostre país, amb 68³. I Espanya? Doncs Espanya, el país amb major taxa d'atur de l'Eurozona, té 73⁴, gairebé el doble que Alemanya. O estem exportant els millors juristes d'Europa Occidental o estem fent les coses malament.

Per descomptat, hi ha índexs que demostren com l'ensenyament del dret a Espanya s'ha internacionalitzat de manera important en els darrers deu o dotze anys, o com molts dels nostres estudiants i professors són molt més productius ara que llavors, però es miri com es miri, no som, jurídicament parlant, juristes més cultes i productius que els alemanys, els italians o els francesos. A més, el nombre dels nostres estudiants s'ha reduït molt: quan vaig fundar InDret, el 1999, hi havia a Espanya 171.191 estudiants matriculats a les facultats de dret de les nostres universitats⁵. Deu anys després, en el curs 2009-2010, el seu nombre s'havia reduït gairebé a la meitat, 89.555⁶.

Per tant, no necessitem més facultats de dret que qualsevol altra nació europea comparable a la nostra, ja que som un país menys ric i menys poblat que els tres que he estat citant i estem ensenyant lleis a la meitat dels estudiants que teníem fa deu o dotze anys. S'imposa una reestructuració de l'ensenyament del dret. Podem aprofitar l'ocasió per a fer una renovació integral.

En un altre lloc ([Addenda, primavera de 2011 \(1\)](#)), he proposat dues mesures que ara resumeixo: de les 73 facultats de dret actuals, podríem passar a 49 en cinc anys. Com? En podríem tancar dues dotzenes (24) i crear-ne dotze (12) de noves però només de postgrau i de tres anys de

---

¹ Wikiversity, [Liste der juristischen Fakultäten in Deutschland](#) (darrera actualització: 7.2.2012).

² Centro Estudi Orientamento, [Indice delle facoltà universitarie italiane](#) (darrera actualització: 2011).

³ Wikipèdia, [Unités de formation et de recherche de droit en France](#) (darrera actualització: 17.2.2012), i [Etudinfo](#), 2012.

⁴ INE, [Estadística de la Enseñanza Universitaria en España. Curso 2009-2010](#) (data de publicació: 31.5.2011). D'altres fonts xifren el nombre de facultats de dret en 68 (portal web de cada universitat espanyola). La diferència es deu a què l'INE també considera "centres" els privats i adscrits a una universitat; per exemple, els 6 de la Universidad Complutense de Madrid (Colegio Universitario Cardenal Cisneros, Centro Universitario Villanueva, Instituto de Estudios Bursátiles, Colegio Universitario de Estudios Financieros, Real Centro Universitario Escorial - María Cristina i la pròpia UCM), els 2 de la Universidad de Cádiz (seus de la Facultat de Dret a Jerez de la Frontera i Algeciras) o els 2 de la Universidad Cardenal Herrera-CEU (seus de la Facultat de Dret, Empresa i Polítiques a València i Elche). El criteri seguit en el text ha estat el d'incloure tots els centres en els quals es pot estudiar la Llicenciatura o Grau en Dret complets.

⁵ INE, [Estadística de la Enseñanza Superior en España. Curso 1999-2000](#) (data de publicació: 30.5.2002).

⁶ INE, [Estadística de la Enseñanza Universitaria en España. Curso 2009-2010](#) (data de publicació: 31.5.2011).

carrera; també podríem reagrupar-ne dotze (12) més amb d'altres d'estudis preexistents (per exemple, Economia i Administració d'Empreses, Ciències Polítiques, Humanitats, Filologies, Ciències, Tecnologies, Relacions Laborals, etc.).

La primera mesura, refundar facultats de dret de postgrau i de tres anys de carrera, és la més difícil de realitzar, però també la més temptadora: les nostres autoritats centrals podrien redissenyar les bases de l'ensenyament del dret per tal de què les universitats que així ho volguessin poguessin oferir un cicle de postgrau de tres anys de durada (inclòs el màster d'accés a l'advocacia) que estigués obert a tots aquells graduats universitaris que no ho fossin en dret. Seria quelcom semblant a l'actual sistema de doble llicenciatura, un dels èxits més notables de la universitat espanyola de la passada dècada, però en comptes de simultaniejar estudis, com fins ara, els dos graus serien successius. Ajudaria molt si, paral·lelament, es flexibilitzés el sistema de Bolonya i passés del seu rígid grau únic de quatre anys a admetre graus de tres. D'aquesta manera podríem oferir graus dobles de sis o set anys i molts dels nostres juristes serien més cultes, estarien millor formats que en l'actualitat. Quelcom semblant funciona a Anglaterra, que, suposo, no és el pitjor exemple comparat possible.

La segona mesura, fusionar el grau de dret amb d'altres, és molt més senzilla d'implementar. El ganxo de la doble llicenciatura, ara doble grau, i la naturalesa preponderantment professional dels ensenyaments de dret, facilitarien les coses. Els francesos tenen ensenyaments mixtes des de fa moltíssims anys i res sembla indicar que les coses els hagin anat malament. De fet, algunes universitats, com la Universitat Pompeu Fabra, han fusionat l'estructura administrativa i departamental de les seves facultats de dret amb les de relacions laborals i criminologia sense majors problemes que el molt trist de deixar fora de les seves muralles a candidats a estudiar dret força millors que aquells que ingressen en els ensenyaments absorbits per la meua facultat de dret, encara que temo que aquest problema és propi i exclusiu de la meua universitat, ja que la major part de les facultats espanyoles de dret no tenen nota de tall en selectivitat o la tenen molt baixa. En tot cas i en tot el país, cal fer de la necessitat virtut i reassignar recursos abans de què se'ns emporti el vent de la Història, sempre implacable amb aquells que no saben maniobrar a temps.

Sé que els canvis proposats són revolucionaris i que les nostres facultats són tremendament conservadores o, si es prefereix, justament gremials. Reformes de calat requereixen que les nostres autoritats educatives i acadèmiques posin en pràctica polítiques de demanda, no d'oferta, com masses vegades, durant massa temps i en masses llocs han fet fins ara. Déu vulgui que alcin la vista i s'adonin del que hi ha: tenim 73 facultats de dret. Més que a França, més que a Itàlia, més que a Alemanya. És hora de canviar. Canviem el rumb abans que el vent es converteixi en huracà.

Pau Salvador Coderch
Senior Editor